

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

2016

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 70

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 9.

KAROLO YA A: PADI**POTŠIŠO YA 1: KGATI YA MODITI – OK Matsepe****1.1 SETSOPOLWA SA A**

- 1.1.1 Setšhaba se nyetše timamello ga Kgoši Khomodi. (1)
- 1.1.2
- Ke ya segologolo – Go rerwa ditaba tša bogoši.
 - Go sa dumelwa go ditaba tša setšo. Mohlala: Go nyalwa ga tlhatswadirope. (3)
- 1.1.3
- Go hlokofala ga kgoši Ntweleng.
 - Go hloka thari ya bašemane ga Mmatshapho. (2)
- 1.1.4 Mmatshapho. (1)
- 1.1.5
- Go utolla dimelo tša baanegwa.
 - Go tšweletša ditiragalo tša baanegwa
 - Go tšweletša maikutlo a baanegwa. (2)
- (Tše pedi fela)
- 1.1.6 Ke moya wa therišano.
- Ba rerišana ka ga tatelano ya bogoši bja bona.
 - Ba abelana dikgopolo gore ba ka hwetša kae mothešana yo a kago belega mošemane gore e tle e be kgoši. (3)
- 1.1.7
- Go se belege ga mosadi yo mogolo (Mmatshapho).
 - Go belegela mosadi bana. (2)
- 1.1.8 A manyami
- Mosadi o bonwa bjalo ka selo seo se katološago dikgoro tša batho ka go belega bana.
- A lethabo
- Metse e swarwa ke basadi. Ntle le mosadi motse o ka se gole. (2)
- 1.1.9
- Mosadi yo a dulago setulo sa bogoši e swanetše go ba ngwetši.
 - Morwedi a ka se dule madulong a tatagwe bjalo ka kgoši. (2)

[18]**1.2 SETSOPOLWA SA B**

- 1.2.1 Ya sekgale/segologolo.
'... fela ngaka ya gagwe ya mmošša gore bo tšile go fola ...'
'... barwedi ba motse woo ba be ba nyalelwa go ya go buša ga Ntweleng, ...' (3)
- 1.2.2
- (a) Mmatshapho ke makgolo'aNkgotlelele.
 - (b) Mmatshapho ke mosadi wa ramogolo wa Sefatamollo. (2)

- 1.2.3 Ke Sefatamollo.
Ditiragalo tša peakanyo ya lenyalo di dikologa godimo ga gagwe. (2)
- 1.2.4 Ya ka ntle:
Nkgotlelele o thulana le ngaka ya gagwe mabapi le maano a bona a go thibela magadi a Sefatamollo gore a se ke a tšwa.
Ya ka gare:
Nkgotlelele o lwatšwa ke go lwa le dikgopolo ge a bona magadi a Sefatamollo a go nyala mosadi ga Dianthona a etšwa. (4)
- 1.2.5 Thekniki ya tekolapele. A fa mmadi kgopolo ya gore magadi ga a ye mo ba naganago gore a ya ntshe. (2)
- 1.2.6
- Go utolla dimelo tša baanegwa.
 - Go tšweletša kgonono ya Nkgotlelele go ngaka ya gagwe.
 - Go tšwetša pele ditiragalo tša padi.
(E tee fela) (1)
- 1.2.7 A kwelobohloko.
• O kwela barwedi ba Dianthona bohloko bja ge ba hlaswiwa go nyalelwa bogošing.
• O kwešwa bohloko ke ge Mmatshepho le ngaka ya Nkgotlelele ba aroša magadi a go yo nyalela Dianthona.
(E tee fela) (2)
- 1.2.8 Mosadi o kgona go phegelela go lwela dikgahlego tša bana ba gagwe. (1)

[17]**PALOMOKA YA KAROLO YA A: 35**

KAROLO YA B: PAPADI/TERAMA**POTŠIŠO YA 2: DI ŠITILE PHAAHLA – SN Tseke****2.1 SETSOPOLWA SA C**

- 2.1.1 Mosegare, mantšung a pulamadibogo go thwe: 'letšatši le hlabile gabotse' (2)
- 2.1.2
- 'Ke moketla wa motho'.
 - 'O rata dino kudu'.
- (2)
- 2.1.3 Ditšhupasefala
- a hlahla babadi.
 - a tšweletša maikutlo a babapadi.
 - a tšweletša dimelo tša baanegwa.
- (Tše PEDI fela) (3)
- 2.1.4 Ee.
- Se na le babapadi ba babedi fela.
 - Poledišano e theilwe godimo ga mafoko a makopana.
 - Go na le ditšhupasefala.
 - Ga go na ditšhitišo.
- (4)
- 2.1.5 Moya wa letšhogo.
- Ba loga maano a go ditela Morwadihlare go ya kopanong.
 - Ba nagana go nyaka thekgo go moetapele wa barutwana, Tlhakolane.
- (3)
- 2.1.6 Motho ge a eya boyo o swanetše go itokiša ka mokgwa wa maleba. Mohlala:
- Theepe o swaretše Morwadihlare seno/bjala.
 - Namele o na le R50,00 ya go rekela Morwadihlare nama.
- (3)

[17]**2.2 SETSOPOLWA SA D**

- 2.2.1 Ka morago ga nako ya sekolo. (1)
- 2.2.2
- O rata dintwa.
 - Ke sehvirihwiri.
- (2)
- 2.2.3 Namele ke morutiši wa Tlhakolane. (1)
- 2.2.4
- Tlhakolane o lemoša Namele gore yena ga a bapalelwe.
 - Namele o itia Tlhakolane ka ntahle.
- (2)
- 2.2.5 Ditaba tša matlotlo a sekolo lengwalong leo a le ngwaletšego barutwana. (1)

- 2.2.6
- O lwa le Tlhakolane mola a swanetše go mo šireletša ka ge Tlhakolane e le morutwana.
 - O ntšha diphiri tša sekolo go barutwana. (2)
- 2.2.7
- Ya ka ntle.
- Namele o fapana le Tlhakolane ka mantšu mabapi le lengwalo leo a le ngwadilego.
 - Namele o itia Tlhakolane. (3)
- 2.2.8
- Go utolla dimelo tša baanegwa.
 - Babadi ba kwa ditaba ka baanegwa ka bobona.
 - Go utolla maikutlo a baanegwa. (2)
- (Tše pedi fela)
- 2.2.9
- Morutiši ga a swanela go ikgweranya le bana ba sekolo.
 - Barutwana ba sekolo ba hlomphe barutiši bjalo ka batswadi ba bona. (2)
- 2.2.10
- Pefelo.
- O befedišwa ke ge Tlhakolane a utollotše sephiri sa lengwalo go hlogo ya sekolo le letsogo la gagwe. (2)
- [18]

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 35

KAROLO YA C: KANEGELOKOPANA**POTŠIŠO YA 3: TŠA LEFASE GA DI FELE – MFC Matshela le ba bangwe****3.1 SETSOPOLWA SA E: 'Bošego ga bo rone nta'**

- 3.1.1 Bošego, hoteleng ya Safari. (2)
- 3.1.2
- Thaere ke monna wa Lobisa.
 - Motlelebeng ke motlabo wa Lobisa. (2)
- 3.1.3 Ya ka gare
- Lobisa le Motlelebeng ba ile ba se tsebe gore ba dire eng ge ba ekwa Thaere a kokota lebating la phapoši yeo ba bego ba robetše ka go yona. (2)
- 3.1.4 '... mpulele rato ...' (1)
- 3.1.5
- O re laodišetša seemo sa ditaba.
 - O re utollela dimelo tša baanegwa.
 - O re hlalošetša lefelo la ditiragalo. (3)
- 3.1.6 Ke lefšega.
- O tšwele hoteleng a sa apara
- O na le lenyatšo.
- O ratana le mosadi wa monna yo mongwe.
- Ga a botege.
- O ratana le mosadi yo mongwe le ge a nyetše.
- (Tše pedi fela) (4)
- 3.1.7
- Marato a sephiring a feleletša a tšweletše nyanyeng.
 - Balekane ba tshepagalelane manyalong a bona. (2)
- 3.1.8 Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana.
- A letšhogo.
- O tšhošitšwe ke go thulwa ka ge a be a sa nagane gore go ka tšwa motho ka kamoreng ya Lobisa.
- A pefelo.
- O befedišitšwe ke go bona monna a etšwa ka kamoreng ya mosadi wa gagwe gare ga bošego. (2)
- (E tee fela) [18]

3.2 SETSOPOLWA SA F: 'MONNA O BOLAWA KE SEO A SE LLEGO'

- 3.2.1 Mantšibua, nako e gagabela iri ya seswai. (1)
- 3.2.2
- Dijo tša molatša.
 - Dijo tša go se hlweke. (2)
- 3.2.3 Aowa.
- Baanegwa ba feta ba bahlano.
 - Kanegelokopana ke ye telele.
 - Mafetšo ga a na phego.
 - Kanegelokopana ga e na le kgopolo e tee. (4)
- 3.2.4
- Ke lehodu. O tsena lebenkeleng o leba mo go lego tšhelete gore a utswa.
 - Ke mmolai. O bolailwe morutwana ka yena ka thipa/mphaka ntle le kwelobohloko. (4)
- 3.2.5
- Lekota o hwile ka lebaka la go nyaka go utswa tšhelete ya ralebenkele.
 - Ralebenkele o lobile thoto ka lebaka la go tšeela sekolo magato a semolao.
 - Kgankga o bolailwe ka lebaka la go utswa tšhelete ya ralebenkele. (3)
- 3.2.6 Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana. Mohlala:
A kwelobohloko.
- Barutwana ba ka lwala ka lebaka la dijo tša go se hlweke/melatša.
 - Ralebenkele o utswetšwa thoto.
 - Lekota le Kgankga ba bolailwe sehlogo.
- (Tše PEDI fela) (3)

[17]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 35

KAROLO YA D: THETO**POTŠIŠO YA 4: DIRETO TŠA SESOTHO SA LEBOA – Prof. DM Kgobe****4.1 SETSOPOLWA SA G: 'Go pokolo'**

- 4.1.1 • Sonete, methalotheto ye 14.
• Thetotumišo. Go tumišwa pokolo.
(E TEE fela) (2)
- 4.1.2 • dungwa ke nna, maaka ga a botse
• A ke go amogetše, le nna o tla mpona.
(E TEE fela)
Se kgaoganya ebile se kwantšha mothalotheo ka dikarolometara/
dikgopolo tše pedi. (2)
- 4.1.3 Poeletšo ya senoko sa 'go'. (1)
- 4.1.4 • Moreti o reta pokolo yeo e nago le sefapano mokokotlong.
• O duma go swana le pokolo gore a tle a kgone go hlankela
Morena. (2)
- 4.1.5 Wa kholofelo.
• O bona a ka lokologa ge a ka hwetša sefapano go swana le
pokolo.
• O bona sefapano se ka mo tsenya ka kgoro ya legodimo. (3)
- 4.1.6 • Lentšu le 'phate' le tšweletša bohlokwa bja sefapano.
• Go ba le sefapano o fetogela bokgethweng.
• Go laetša bogoši/Tlhompho ya bogoši.
(Tše PEDI fela) (2)
- 4.1.7 • Pokolo e swanetše go hlomphiwa ka gobane e rwele sefapano
sa Morena Jesu.
• Ge o na le sefapano o ba le khutšo
• Ge o na le sefapano o tšewa bjalo ka mokgethwa.
(Tše PEDI fela) (2)
- 4.1.8 A lethabo.
• O thabišwa ke go hlankela Morena. (2)
- 4.1.9 Go gatelela kgopolo ya gore sefapano seo se lego godimo ga
pokolo e sa le se tlogelwa ke Morena Jesu tšatši lela a e nametše. (1)
[17]

LE

POTŠIŠO YA 4**4.2 SETSOPOLWA SA H: 'Motsemollakoma'**

- 4.2.1
- Ditematheto tše pedi.
 - Methalotheto ye 15.
 - Methalotheto ye metelele le ye mekopana. (3)
- 4.2.2
- Bangwe ba ..., bangwe ba ...
Ke poeletšogare. (2)
- 4.2.3
- Batho ba go fapana ba kgeregetše Motsemollakoma.
 - Ba tlile ka tshepo ya go selela malapa a bona. (2)
- 4.2.4
- Moreti o šomišitše 'šikere' go laetša gore ba be ba rwele merwalo.
 - Moreti o šomišitše 'ikgonere' go laetša gore ba be ba se ba swara selo. (4)
- 4.2.5
- Go tlemaganya dikgopolo.
 - Go kgaoganya dikgopolo. (2)
- 4.2.6
- Seo ba se nyakago ke go hwetša dijo. (1)
- 4.2.7
- Makalo.
- Batho ba bantši ba lebile Gauteng go yo nyaka bophelo. (2)
- 4.2.8
- Pheteletšo.
- Go laetša bontši bja batho. (2)

[18]

PALOMOKA YA KAROLO YA D: 35
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 70